

ВЗАЄМОДІЯ ЦИКЛІЧНОГО ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Дунська А.Р., к.е.н., доц.

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут» (м. Київ, Україна)*

Динамічні зміни в зовнішньому середовищі сучасних підприємств, пов'язані із тенденціями глобалізації економічного простору, вимагають від суб'єктів господарювання сьогодні більшої уваги до вивчення характеру розвитку на основі дослідження принципових змін в парадигмальному підході до розвитку економічних систем.

Наукові дослідження, що набули характер парадигми і сьогодні вже сприймаються як аксіоми економіки – це теорія циклічності розвитку та концепція сталого розвитку. Обидва підходи застосовуються для характеристики розвитку систем різного рівня: як окремого підприємства, так і економіки країни і світу в цілому. Дослідження взаємодії зазначених концепцій в контексті розвитку підприємства ґрунтуються на визначенні їх сутності та принципових чинників, що складають основу зазначених концепцій та визначають розвиток підприємства.

Циклічність як форма розвитку економіки становить загальну форму руху національної економіки та світового господарства в цілому, що припускає зміну революційних та еволюційних стадій розвитку економіки, економічного прогресу і виражає нерівномірність функціонування різних елементів національного господарства (безперервне коливання ділової активності й падіння ринкової кон'юнктури, чергування екстенсивного та інтенсивного типів економічного зростання) [1].

Різні аспекти циклічного розвитку економіки досліджувались в роботах багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених. Аналіз наукових праць, присвячених теоретичним основам концепції циклічного розвитку дозволив дійти висновку, що однією із принципових відмінностей є різні підходи дослідників до визначення передумов виникнення нового циклу.

Найбільш обґрунтованими в даному напрямку є роботи М. Кондратьєва, який відмічав, що зростаюча хвиля великого циклу пов'язана із оновленням та розширенням виробничої бази, із радикальними змінами, характеризується активізацією інноваційної діяльності, розвиток якої реалізується в докорінному оновленні технологій та обладнання, створенні нових виробництв і галузей, поступово відбувається зміна технологічної парадигми, що в кінцевому випадку виводить країну з кризи [2, с. 371].

Як і у випадку попередньої концепції, на сьогодні не існує єдиного визначення сталого розвитку. Це настільки всеохоплююча категорія, що

напевно описати це явище одним висловом дуже важко. В доповіді «OurCommonFuture», що була підготовлена Міжнародною комісією з питань екології та розвитку ООН у 1987р. наведено таке визначення: «Сталий розвиток це розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [3]. Ключовими аспектами сутності сталого розвитку визначено потреби та обмеження, тобто сталий розвиток орієнтується на задоволення потреб (в першу чергу бідних) враховуючи обмеження, що існують з боку навколишнього середовища, технологічної та соціальної складової.

Теорія сталого розвитку ґрунтується на взаємозв'язку трьох основних компонент: економічної, екологічної та соціальної. Основна ідея сталого розвитку полягає в тому, щоб забезпечити економічне зростання зі збереженням екологічного та соціального стану суспільства. Як екстенсивний, так і інтенсивний тип економічного зростання орієнтуються на залучення додаткових ресурсів, перший – матеріальних, природних, другий – соціальних. Зазначені підходи нівелюють необхідність підтримки екологічної безпеки в суспільстві, необхідність опікуватись соціальними проблемами людства з метою збереження психологічної рівноваги.

Забезпечення сталого розвитку економічної системи можливо лише за рахунок ресурсозберігаючих технологій, які є результатом інноваційної діяльності. Причому в даному аспекті інноваційна діяльність розглядається в широкому розумінні, охоплює як техніко-технологічні інновації, так і інновації організаційно-управлінського характеру, соціальні інновації тощо. Тобто сталий розвиток підприємства ґрунтується на активному і цілеспрямованому здійсненні інноваційної діяльності.

Отже, бачимо, що взаємодія циклічних змін та сталого розвитку формується на інноваційній основі. Інновації з одного боку є стимулом для виходу на нову хвилю розвитку, а з іншого дозволяють досягти якісних і кількісних показників розвитку на основі більш ефективного і ощадливого використання усіх видів ресурсів, що необхідні для функціонування економічної системи будь-якого рівня.

1. Близнюк Т.П. Вплив циклічності розвитку економіки на інноваційну діяльність підприємства: [монографія] / Близнюк Т. П. ; Харк. нац. ун-т радіоелектрон. – Х. : ІНЖЕК, 2008. – 349 с.

2. Кондратьев Н.Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. Избранные труды / Н.Д. Кондратьев. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2002. – 767 с.

3. What is Sustainable Development? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iisd.org/sd/#one>

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 88-89.